

MALATYA KURU KAYISI RAPORU – DIŞ TİCARET İNCELEMESİ 2018

**Fırat Kalkınma Ajansı
Malatya Yatırım Destek Ofisi**

Hazırlayanlar : Yusuf KAPLAN
Adem AÇIKALIN

© Bu çalışmanın her türlü yayın hakkı Fırat Kalkınma Ajansı'na aittir. Ajansın yazılı izni olmadan, toplam 1 sayfayı geçmeyen alıntılar hariç, kitabın tümü veya bir kısmı hiçbir şekilde yayınlanamaz veya çoğaltılamaz.

İçindekiler

MALATYA KURU KAYISI RAPORU	1
1- GİRİŞ	3
2- DÜNYADA VE TÜRKİYE’DE KAYISI ÜRETİMİ	4
2.1. TÜRKİYE’DE KAYISI ÜRETİMİ	4
2.2. DÜNYA’DA KAYISI ÜRETİMİ	5
3- DÜNYA’DA KURU KAYISI TİCARETİ – İHRACATÇI ÜLKELER	7
3.1. ÜLKELERİN İHRACAT DURUMLARI	7
3.3. İHRACATI ARTAN VE AZALAN ÜLKELER	10
4- TÜRKİYE’NİN REKABET GÜCÜNÜN YÜKSEK OLDUĞU PAZARLAR	11
4.1. KURU KAYISI İTHALATI YAPAN ÜLKELER	11
4.2. İTHALATI ARTAN VE AZALAN ÜLKELER	14
4.3. TÜRKİYE’NİN EN FAZLA KURU KAYISI İHRACATI YAPTIĞI ÜLKELER.....	15
5- TÜRKİYE’NİN POTANSİYEL PAZAR DURUMU	17
5.1. NET İTHALATÇI POTANSİYEL ÜLKELER	17
5.2. RAKİP ÜLKELER VE HEDEF PAZARLAR	19
6- SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	23

1- GİRİŞ

Kayısı, Malatya ilinin üretim, dış ticaret ve istihdam açısından en önemli ürünüdür. Dünya kayısı üretiminin yaklaşık %16'sı Türkiye'de, yaklaşık %11'i ise Malatya'da üretilmektedir. Malatya Kayısı, Türkiye ve Avrupa'da coğrafi işaret almış ve böylece kendi pazarını koruma ve büyütme anlamında önemli bir adım atmıştır. Malatya 2017 yılı ihracatının tutar olarak %43'ü kuru meyve ve mamulleri oluşturmakta, %2.5 oranında ise yaş meyve ve sebze ile meyve-sebze mamulleri oluşturmaktadır. Yaş ve Kuru Kayısı bu gelirde önemli bir paya sahiptir.

Dünya'da üretilen kayısının önemli bir bölümü taze kayısı olarak tüketilmektedir. Malatya'nın özellikle kuru kayısıdaki üretim ve ihracatı, kuru kayısı ticaretinde Türkiye'nin (ve özelde Malatya'nın) dünya ticaretinin yaklaşık %75'ine hakim olmasını sağlamıştır.

Raporda incelendiği üzere, dış ticaret bağlamında kuru kayısıda temel sorunun Türkiye'den ihraç edilen ürünün birim ürün fiyatının gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere kıyasla oldukça aşağısında olmasıdır. İkincil bir sorun ise son yıllarda, gerek yaş kayısı olsun gerek kuru kayısı olsun, kayısı üretim ve ihracatında önemli artışlar gösteren İspanya, Özbekistan ve Tacikistan'ın önümüzdeki yıllarda pazar paylarındaki değişimin Türkiye'ye olası olumsuz etkileridir.

Kayısı ithalatının %52'sini gerçekleştiren Avrupa kıtası ülkelerine, gerek yakınlık olsun gerek aranan nitelik ve kalite standartlarını sağlamak açısından Türkiye'nin önemli deneyimleri mevcuttur. Bu ülkelerde pazar payını koruma stratejileri ile birlikte, zamanla ithalat miktarları artan başta Hindistan olmak üzere Çin, Japonya gibi gelişmiş ve gelişmekte olan Asya ülkelerinde pazar payını artırıcı çalışmalara ihtiyaç olduğu görülmektedir.

Bu raporda, 2010-2013 dönem ortalamaları ile 2014-2017 dönem ortalamaları üzerinden kuru kayısı üretim ve ticaretinde dünyadaki trend incelenecek, rapor sonunda önemli rakip ve potansiyel pazarlar hakkında kısaca bilgi verilecektir.

Böylece kayısının dünya pazarında daha iyi noktalara gelmesi amacıyla ihracatçılarımıza yol göstermesini temenni ediyoruz.

2- DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE KAYISI ÜRETİMİ

2.1. TÜRKİYE'DE KAYISI ÜRETİMİ

İstatistiki Bölge Sınıflandırmasına göre ilimizin yer aldığı TRB1 Bölgesinde (Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli) kayısı üretimi ağırlıklı olarak başta Malatya ve ilçelerinde olmak üzere Malatya ili çevresinde ve Mersin, Iğdır, Baskil (Elazığ) ve Elbistan'da (Kahramanmaraş) yoğunlaşmaktadır. Bölgemiz ve çevresinde üretilen kayısının temel özelliği büyük ölçüde kurutmalık olarak kullanılmasıdır.

Mersin, Iğdır, Antalya, Kayseri, Isparta, Hatay ve Kars illeri kurutmalıktan ziyade sofralık kayısı üretmektedir¹.

Tablo 1: Yaş Kayısı Üretim Miktarları (ton)

İller	2010-2013	2014	2015	2016	2017	4 Yıllık Ortalama Farkları	4 Yıllık Ortalama Değişim Oranı (%)
1 Malatya	388 100	38 654	336 000	380 551	672 670	-31 131	-8
2 Mersin	62 459	111 738	107 922	104 310	86 918	40 263	64
3 Elazığ	35 566	11 390	18 417	58 876	53 157	- 106	-0
4 Iğdır	14 846	0	37 544	31 329	31 416	10 227	69
5 Kahramanmaraş	30 126	994	80 444	33 169	25 689	4 948	16
6 Antalya	16 250	27 463	20 869	21 217	17 919	5 617	35
7 Kayseri	13 392	1 478	4 392	10 913	13 154	-5 908	-44
8 Isparta	14 788	12 141	4 127	14 543	12 567	-3 944	-27
9 Hatay	7 894	6 546	6 707	5 962	7 612	-1 187	-15
10 Kars	4 268	6 724	6 904	6 513	5 156	2 057	48
Diğer	72 318	52 872	56 674	62 617	58 742	-14 592	-20

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Erişim 10.08.2018

2014 yılı bahar döneminde Doğu Anadolu bölgesinde yaşanan don olayı değerlendirme dışı bırakılırsa, Malatya ve Elazığ'ın yaş kayısı üretimindeki artış önemli seviyededir. Sadece, 2017 yılına bakıldığında, Malatya ve Elazığ'ın üretimi, Türkiye'nin %70 civarında olduğu görülmektedir.

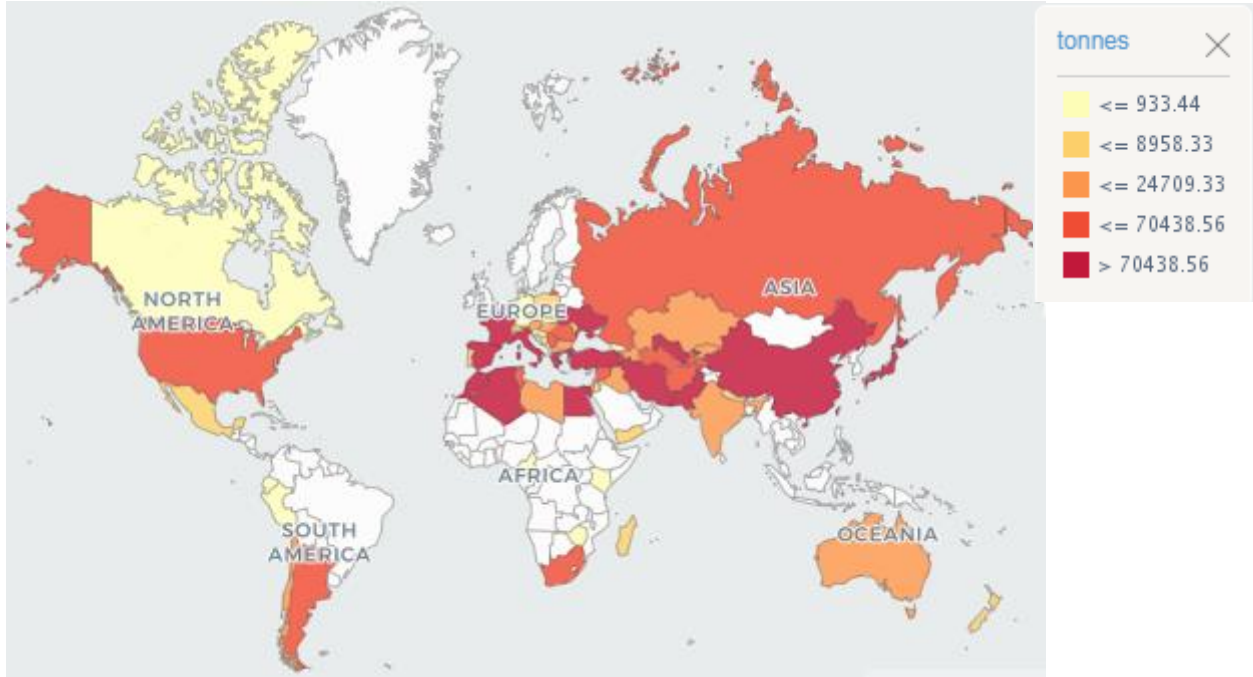
Mersin ve Iğdır illerindeki kayısı üretimi, ülkemiz kayısı üretiminde önemli bir pazar payına sahiptir. Özellikle son 4 yılda kayısı üretimindeki paylarında önemli oranda artış görülmektedir. Kahramanmaraş, Antalya ve Kars illerinde de daha az oranda fakat önemli miktarlarda üretim artışları yaşanmıştır.

Kayseri, Isparta ve Hatay'da ise son 4 yıllık üretiminde azalmalar göze çarpmaktadır.

¹ Kuru Kayısı İhracatı - Hindistan Araştırması, Fırat Kalkınma Ajansı, 2013, sf:6.

2.2. DÜNYA'DA KAYISI ÜRETİMİ

Şekil 1: Dünyada Kayısı Üretimi (ton)

Kaynak: Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Organizasyonu (FAO)

Türkiye kayısı üretiminin yaklaşık %55'lik payını Malatya ili tek başına karşılamaktadır. Bu sebeple Malatya ili, Türkiye'nin kayısı üretimindeki gücüne en önemli katkısı veren ildir. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Organizasyonu verilerine göre ülkemizin 2010-2013 dönemi ortalama kayısı üretimi 2014-2016 döneminde azalmış, bu azalma dünya üretimdeki ülkemizin payını %17 seviyelerinden %15 seviyelerine indirmiş ve sonuç olarak 2014-2016 yılları kayısı üretimindeki liderliği Özbekistan'a kaptırmıştır.

Özbekistan aynı dönemde üretimini yaklaşık %50 artırarak 600 bin tona yükseltmiş ve Dünya taze kayısı üretim liderliğine yükselmiştir. Özbekistan'dan sonra aynı dönemdeki en önemli üretim artışı %33 ile İspanya'da gerçekleştiği görülmektedir.

Tablo 2: Dünyada Taze Kayısı Üretimi (ton)

Ülkeler	2010-2013 Dönemi Ortalama Üretim	2010-2013 Dönemi Üretimde Ort.Payı (%)	2014-2016 Dönemi Ortalama Üretim	2014-2016 Dönemi Üretimde Ort.Payı (%)	Dönemler arası Üretim Farkları	Dönemler arası Değişim Oranı (%)
1 Özbekistan	403 770	10.5	605 041	15.9	201 271	49.8
2 Türkiye	660 000	17.1	568 103	14.9	-91 897	- 13.9
3 İran	355 948	9.2	266 561	7.0	-89 386	- 25.1
4 Cezayir	268 364	7.0	255 733	6.7	-12 631	- 4.7
5 İtalya	240 365	6.2	225 760	5.9	-14 605	- 6.1
6 Pakistan	183 928	4.8	173 698	4.6	-10 230	- 5.6
7 Fransa	148 562	3.9	148 662	3.9	100	0.1
8 İspanya	103 877	2.7	138 483	3.6	34 605	33.3
9 Japonya	103 250	2.7	100 667	2.6	-2 583	- 2.5
10 Mısır	95 141	2.5	98 200	2.6	3 059	3.2
11 Fas	129 290	3.4	88 462	2.3	-40 828	- 31.6
12 Yunanistan	70 918	1.8	87 539	2.3	16 622	23.4
13 Çin	87 200	2.3	83 265	2.2	-3 935	- 4.5
14 Ermenistan	61 141	1.6	73 364	1.9	12 224	20.0
15 Ukrayna	98 743	2.6	70 237	1.8	-28 506	- 28.9
16 Rusya	57 500	1.5	62 614	1.6	5 114	8.9
17 Amerika	57 803	1.5	53 580	1.4	-4 222	- 7.3
18 Suriye	68 793	1.8	52 987	1.4	-15 806	- 23.0
19 Türkmenistan	37 317	1.0	40 827	1.1	3 510	9.4
20 Tacikistan	26 850	0.7	32 127	0.8	5 277	19.7
Diğer	599 029	15.5	585 811	15.4	-13 217	- 2.2

Kaynak: Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Organizasyonu (FAO)

3- DÜNYA'DA KURU KAYISI TİCARETİ – İHRACATÇI ÜLKELER

3.1. ÜLKELERİN İHRACAT DURUMLARI

Şekil 2: Dünya Kuru Kayısı İhracatı Yapan Ülkeler ve İhracat Değerleri (bin \$)

Kaynak: Uluslararası Ticaret Merkezi (ITC)

Kuru kayısı ihracatında Türkiye, Dünya da açık ara öncü ülke durumundadır. Son 4 yıllık kuru kayısı ihracatında %7'lik düşüş yaşamasına rağmen, Türkiye tek başına, kuru kayısı ihracatının yaklaşık dörtte üçünü (%75) yapmaktadır. Türkiye'den sonraki 7 ülke %17'lik paya sahiptir.

Tablo 3: Dünyada en fazla Kuru Kayısı ihraç eden ülkeler ve ihracat tutarları (bin \$)

ÜLKELER	2015 İhracatı	2016 İhracatı	2017 İhracatı	2010-2013 Ortalama İhracatı	2014-2017 Ortalama İhracatı	4 Yıllık Ortalama Farkları	4 Yıllık Ortalama Değişim Oranı (%)
Dünya	397 920	373 781	369 317	431 791	400 198	- 31 593	-7
1 Türkiye	302 689	288 793	266 930	330 536	300 677	- 29 858	-9
2 Afganistan	14 532	8 839	24 504	7 361	15 087	7 726	105
3 Almanya	11 296	9 179	7 953	11 684	11 210	-475	-4
4 Özbekistan	10 626	9 424	9 031	6 829	10 412	3 583	52
5 Fransa	10 057	8 717	8 444	9 609	9 231	-378	-4
6 Amerika	7 829	8 023	8 702	7 836	8 610	773	10
7 Tacikistan	4 617	4 626	4 013	0	6 275	6 275	9 999
8 Hollanda	6 564	5 299	5 691	5 690	6 167	478	8
9 Güney Afrika	5 354	5 438	6 866	5 637	5 781	144	3
10 İspanya	4 083	4 389	3 250	1 981	4 067	2 086	105
11 Çin	6 829	4 655	490	1 176	4 007	2 831	241
12 İtalya	2 264	2 787	3 696	3 658	2 993	-665	- 18
13 İngiltere	3 738	2 365	1 615	2 586	2 598	12	0
14 Myanmar	3 129	1 891	26	73	1 750	1 677	2 305
15 Pakistan	1 638	1 214	978	1 337	1 507	170	13
16 Litvanya	1 343	942	1 298	2 103	1 299	-803	- 38
17 Belçika	969	1 188	965	1 048	1 228	180	17
18 Danimarka	671	912	1 708	1 700	1 211	-489	- 29
19 Çek Cumhuriyeti	1 205	1 155	869	720	1 075	356	49
20 Kırgızistan	331	203	2 482	249	1 043	794	319

Kaynak: Uluslararası Ticaret Merkezi (ITC)

Türkiye, son 8 yılda, ortalama 300 milyon doların üstünde olan kuru kayısı ihracat rakamı ile en yakın takipçileri Almanya ve Özbekistan'ın toplam ihracat rakamlarından, 15 kata daha fazla ihracat yapmaktadır.

Aşağıdaki tablo incelendiğinde, 2017 yılında Türkiye %72'lik dünya ihracat payı ve 264 milyon civarındaki ticaret dengesi ile son 8 yılda ortalama artış olarak negatif değerlere sahip olsa da, en göze çarpan ülkedir. Türkiye'nin ardından %7'lik pay ve 24 milyonu aşan olumlu ticaret dengesi ile son 8 yılda ortalama artış oranı yükselen Afganistan, dikkat çeken ikinci ülke olmuştur.

Tablo 4: Dünyada en fazla Kuru Kayısı ihraç eden ülkeler ve ihracat göstergeleri

ÜLKELER	2017 Ticaret Dengesi (ihracat-ithalat farkı; bin \$)	Birim Ürün Fiyatı (\$/Birim)	2013-2017 Yılları Arası İhracat Değeri Yıllık Ortalama Artış Oranı (%,\$)	2013-2017 Yılları Arası Ürün Miktarı Yıllık Ortalama Artış Oranı (% ,ton)	2016-2017 Yılları Arası İhracat Değeri Yıllık Ortalama Artış Oranı (%)	2017 Dünya İhracatındaki Payı (%)
Dünya	- 13 283	2 684	-5	-6	-3	100
1 Türkiye	264 337	2 810	-5	-3	-8	72
2 Almanya	- 19 393	5 713	- 15	- 17	- 13	2
3 Özbekistan	9 030	989	20	46	4	2
4 Fransa	- 19 268	6 236	-5	-6	-3	2
5 Amerika	- 41 406	5 504	-1	-3	8	2
6 Tacikistan	4 013	435	- 31	- 26	- 33	1
7 Hollanda	-7 115	3 999	0	-6	7	2
8 Afganistan	24 496	4 914	13	11	180	7
9 Güney Afrika	6 127	6 653	1	-4	26	2
10 İspanya	-5 492	1 521	-3	5	- 26	1
11 Çin	-2 473	4 118	0	6	- 89	0
12 İtalya	-3 855	3 062	0	22	33	1
13 İngiltere	- 30 918	5 031	-3	-1	- 32	0
14 Myanmar	26	87	- 38	74	- 99	0
15 Pakistan	-184	5 067	- 15	- 29	- 19	0
16 Litvanya	-1 290	2 859	- 13	- 18	38	0
17 Belçika	-3 613	3 860	-1	-1	- 19	0
18 Danimarka	-1 220	4 908	-5	-2	87	1
19 Çek Cumhuriyeti	-1 876	3 778	-2	- 30	- 25	0
20 Kırgızistan	2 333	756	58	69	1 123	1

Kaynak: Uluslararası Ticaret Merkezi (ITC)

Ülkelerin ihraç ettikleri kayısı için ihraç fiyatları incelendiğinde üretim miktarlarını önemli ölçüde arttıran Özbekistan, Tacikistan ve Kırgızistan gibi Orta Asya ülkelerinin Türkiye ve dünya ortalamasına göre çok düşük fiyattan ihracat yaptıkları görülmektedir. Bu ülkeler ve İspanya dışında Türkiye'nin satış fiyatının dünya ortalaması altında olduğu görülmektedir.

3.2. İHRACATI ARTAN VE AZALAN ÜLKELER

Tablo 5: Dünyada önemli ihracatçı ülkelerin ihracat artış ve azalışlarına göre sıralamaları

ÜLKELER	2015 İhracatı (bin \$)	2016 İhracatı (bin \$)	2017 İhracatı (bin \$)	2010-2013 Ortalama İhracatı (bin \$)	2014-2017 Ortalama İhracatı (bin \$)	4 Yıllık Ortalama Farkları (bin \$)	4 Yıllık Ortalama Değişim Oranı (% \$)
1 Afganistan	14 532	8 839	24 504	7 361	15 087	7 726	105
2 Tacikistan	4 617	4 626	4 013	0	6 275	6 275	9 999
3 Özbekistan	10 626	9 424	9 031	6 829	10 412	3 583	52
4 Çin	6 829	4 655	490	1 176	4 007	2 831	241
5 İspanya	4 083	4 389	3 250	1 981	4 067	2 086	105
6 Myanmar	3 129	1 891	26	73	1 750	1 677	2 305
7 Kırgızistan	331	203	2 482	249	1 043	794	319
8 Amerika	7 829	8 023	8 702	7 836	8 610	773	10
9 Hollanda	6 564	5 299	5 691	5 690	6 167	478	8
10 Çek Cumhuriyeti	1 205	1 155	869	720	1 075	356	49
11 Belçika	969	1 188	965	1 048	1 228	180	17
12 Pakistan	1 638	1 214	978	1 337	1 507	170	13
13 Güney Afrika	5 354	5 438	6 866	5 637	5 781	144	3
14 İngiltere	3 738	2 365	1 615	2 586	2 598	12	0
15 Fransa	10 057	8 717	8 444	9 609	9 231	-378	-4
16 Almanya	11 296	9 179	7 953	11 684	11 210	-475	-4
17 Danimarka	671	912	1 708	1 700	1 211	-489	-29
18 İtalya	2 264	2 787	3 696	3 658	2 993	-665	-18
19 Litvanya	1 343	942	1 298	2 103	1 299	-803	-38
20 Türkiye	302 689	288 793	266 930	330 536	300 677	-29 858	-9

Kaynak: Uluslararası Ticaret Merkezi (ITC)

%72'lik pazar payı ile Dünya'nın en önemli kayısı ihracatçısı olan Türkiye'nin 2010-2013 dönemine kıyasla 2014-2017 döneminde ki %30'luk azalışı, 2014 yılında ki soğuk iklim şartları ile bağlantılıdır. Türkiye, 2014 yılındaki kaybına rağmen, 300 milyon doların üzerinde ki ihracatını korumuştur.

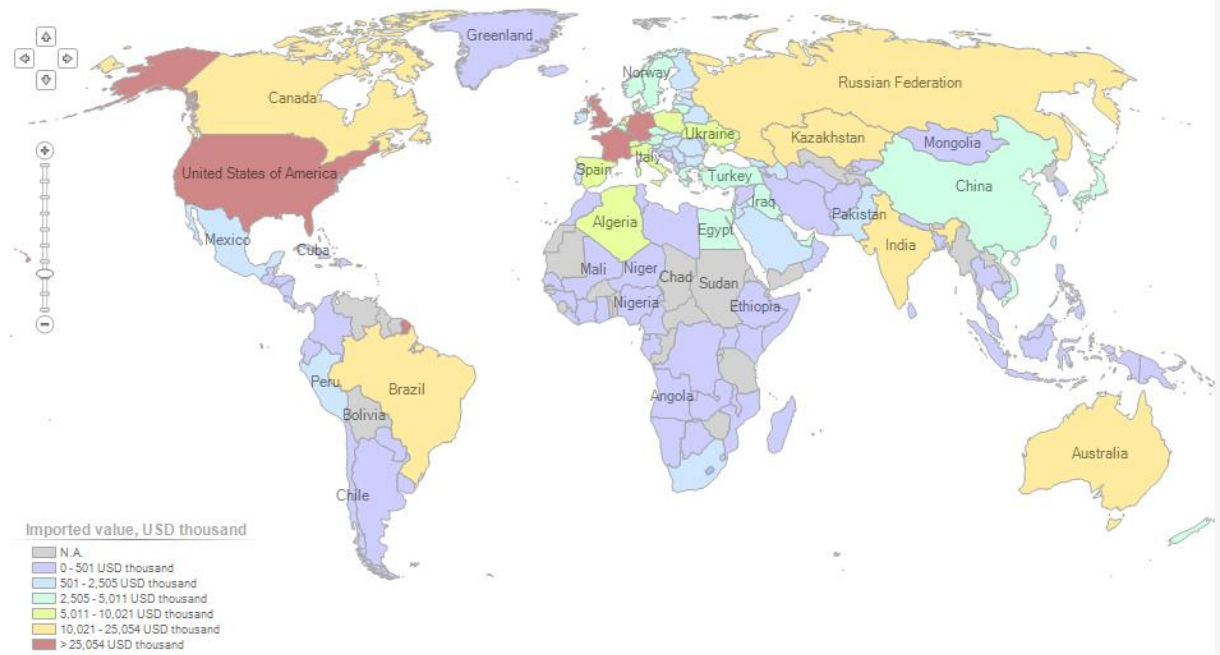
Tacikistan ve Afganistan, ihracat miktarları miktarı en çok artış gösteren ülkelerdir. Özbekistan, 2010-2013 dönemine göre, 2013-2017 döneminde ihracat payını %52 artırarak en istikrarlı ülke konumundadır.

4- TÜRKİYE’NİN REKABET GÜCÜNÜN YÜKSEK OLDUĞU PAZARLAR

4.1. KURU KAYISI İTHALATI YAPAN ÜLKELER

Bu başlık altında, dünya ithalatındaki başat ülkelerde 2017 yılı mevcut kayısı ithalatı kademeli olarak incelenmiştir.

Şekil 3: Kuru Kayısı İthalatı yapan ülkeler

Kaynak: Uluslararası Ticaret Merkezi (ITC)

Dünya’da en fazla kuru kayısı ithal eden ülkeler olan ABD, İngiltere, Almanya ve Fransa dünya toplam ithalatının %38’ini gerçekleştirmektedirler. Dünya’da kuru kayısı anlamında en önemli ithalatçı olan ülke ABD, son 8 yılda ortalama 50 milyon doların üstünde ithalat yaparak, kuru kayısı ithalat pazarında liderliğini korumaktadır. İngiltere, Almanya ve Fransa ise son 8 yılda ortalama 30 milyon doların üstünde ithalat yaparak önemli birer ithalatçı ülkelerdir.

Tablo 6: Dünyada en fazla Kuru Kayısı ithal eden ülkeler ve ihracat tutarları (bin \$)

ÜLKELER	2015 İthalatı (bin \$)	2016 İthalatı (bin \$)	2017 İthalatı (bin \$)	2010-2013 Ortalama İthalatı (bin \$)	2014-2017 Ortalama İthalatı (bin \$)	4 Yıllık Ortalama Farkları (bin \$)	4 Yıllık Ortalama Değişim Oranı (% \$)
Dünya	413 654	403 498	382 596	437 372	414 937	- 22 435	-5
1 Amerika	51 259	54 446	50 108	53 764	53 130	-634	-1
2 İngiltere	40 379	39 922	32 533	36 884	37 344	459	1
3 Almanya	31 994	31 132	27 346	35 251	34 348	-903	-3
4 Fransa	33 859	32 483	27 712	31 712	33 176	1 464	5
5 Avustralya	21 434	14 480	13 613	16 769	16 364	-405	-2
6 Hindistan	14 009	8 204	25 043	8 274	14 983	6 709	81
7 Rusya	12 865	12 280	16 381	50 314	14 958	- 35 356	- 70
8 Brezilya	14 058	12 276	11 960	14 042	14 849	807	6
9 Hollanda	14 608	13 510	12 806	12 649	14 732	2 083	16
10 Kazakistan	13 629	11 284	10 513	13 983	13 353	-630	-5
11 Kanada	10 005	10 795	10 441	10 290	10 790	500	5
12 İspanya	11 522	10 541	8 742	8 995	10 544	1 550	17
13 Polonya	9 999	10 342	9 176	8 277	10 036	1 759	21
14 İtalya	8 278	9 518	7 551	7 703	8 665	962	12
15 İsviçre	7 585	6 981	5 638	6 435	7 556	1 121	17
16 İsveç	6 767	5 570	4 386	6 418	5 773	-645	- 10
17 Yeni Zelanda	6 355	6 024	4 254	6 446	5 730	-715	- 11
18 Ukrayna	3 394	5 336	5 400	13 233	5 660	-7 572	- 57
19 İsrail	6 038	5 709	4 662	6 516	5 489	-1 027	- 16
20 Belçika	5 086	5 432	4 578	5 202	5 343	142	3
21 Cezayir	6 071	5 510	5 946	2 735	5 232	2 497	6 071

Kaynak: Uluslararası Ticaret Merkezi (ITC)

%81’lik artış oranına sahip Hindistan başta olmak üzere; Cezayir, Hollanda, Polonya, İspanya ve İsviçre 2010-2013 dönemine göre 2014-2017 döneminde önemli miktar ve oranlarda ithalat artışı gösteren pazarların başında gelmektedir.

2010-2013 döneminin ikinci en büyük ithalatçısı olan Rusya, 2014-2017 döneminde kuru kayısı ithalatı %70 oranında azalmıştır. Bu pazar kaybının yaşanmasında Rusya’nın en önemli tedarikçisi olan Türkiye’de 2014 yılı iklim koşulları ile 2016 yılında yaşanan siyasi krizin etkisi olmuştur.

Tablo 7: Dünyada en fazla Kuru Kayısı ithal eden ülkeler ve ithalat göstergeleri

ÜLKELER	2017 Ticret Dengesi (bin \$)	Birim Ürün Fiyatı (\$/Birim)	2013-2017 Yılları Arası İthalat Değeri Yıllık Ortalama Artış Oranı (%)	2013-2017 Yılları Arası Ürün Miktarı Yıllık Ortalama Artış Oranı (%)	2016-2017 Yılları Arası İthalat Değeri Yıllık Ortalama Artış Oranı (%)	2017 Dünya İthalatında ki Payı (%)	İhracatçı Ülkelerin Ortalama Uzaklıkları (km)
Dünya	- 13 283	2 883	-3	-5	-4	100	4 385
1 Amerika	- 41 406	3 421	0	-3	-8	13	9 680
2 İngiltere	- 30 918	3 698	2	-2	- 19	9	2 369
3 Almanya	- 19 393	3 834	-8	-8	- 12	7	2 070
4 Fransa	- 19 268	3 447	-3	-2	- 15	7	2 426
5 Avustralya	- 13 075	3 230	-1	-4	-6	4	13 446
6 Hindistan	- 24 896	4 589	8	0	205	7	1 890
7 Rusya	- 16 000	1 935	- 18	- 16	33	4	2 149
8 Brezilya	- 11 960	2 782	-8	2	-3	3	10 143
9 Hollanda	-7 115	3 311	-3	0	-5	3	2 316
10 Kazakistan	- 10 311	623	- 12	- 15	-7	3	964
11 Kanada	-9 177	3 947	-1	-4	-3	3	8 485
12 İspanya	-5 492	3 509	-4	0	- 17	2	2 864
13 Polonya	-8 799	2 951	-1	1	- 11	2	1 556
14 İtalya	-3 855	3 989	1	2	- 21	2	1 482
15 İsviçre	-5 270	4 924	-6	-4	- 19	2	4 048
16 İsveç	-4 331	4 498	-7	- 11	- 21	1	1 968
17 Yeni Zelanda	-4 052	3 608	-3	-8	- 29	1	15 394
18 Ukrayna	-5 399	1 378	- 25	-9	1	1	1 391
19 İsrail	-4 662	3 611	-6	-5	- 18	1	1 037
20 Belçika	-3 613	4 212	-5	-6	- 16	1	1 370
21 Cezayir	-5 946	2 805	11	9	8	2	2 472

Kaynak: Uluslararası Ticaret Merkezi (ITC)

Yukarıdaki tabloda kuru kayısı ithalat ortalama rakamı, 2883 Dolar olarak tespit edilmiştir. Ton başına 4 000 \$ üstünde kuru kayısı fiyatı ile ithalatı yapan Hindistan, İsviçre, İsveç ve Belçika gibi ülkeler, kuru kayısı ihracatı yapan ülkeler için karlılık açısından öne çıkan ülkelerdir. Özellikle Hindistan, 2017 yılı kuru kayısı ithalatındaki %7'lik payı ile önemli bir pazar olarak öne çıkmaktadır.

4.2. İTHALATI ARTAN VE AZALAN ÜLKELER

Tablo 8: Dünyada önemli ithalatçı ülkelerin ithalat artış ve azalışlarına göre sıralamaları

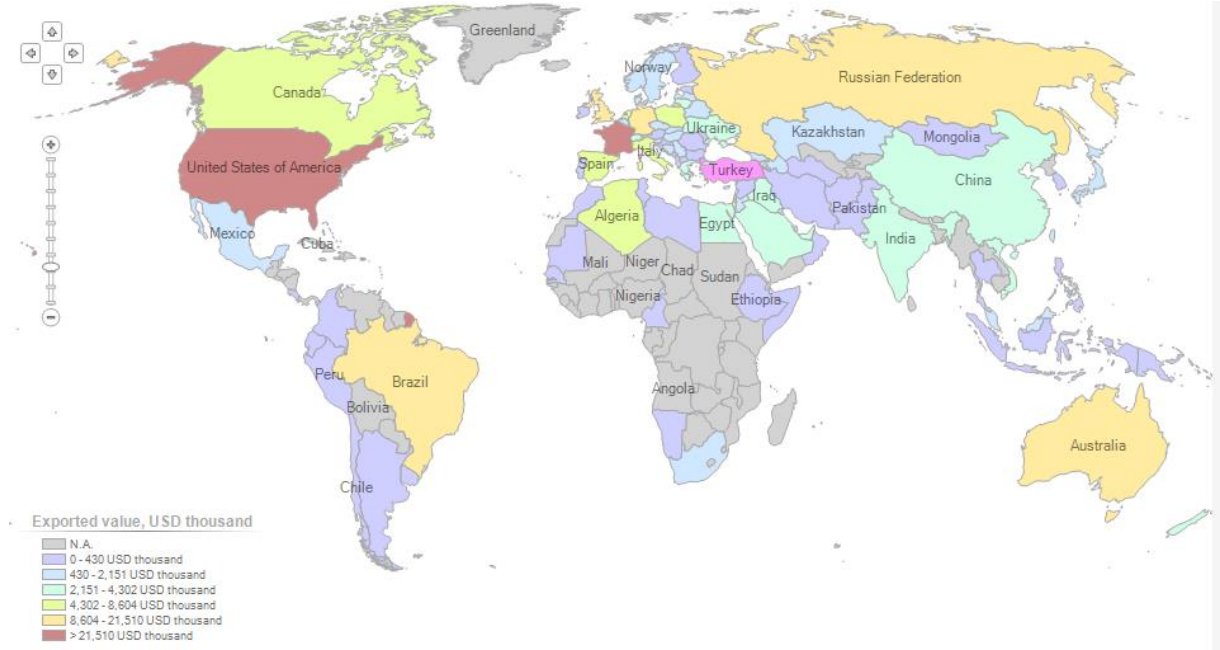
ÜLKELER	2015 İthalatı (bin \$)	2016 İthalatı (bin \$)	2017 İthalatı (bin \$)	2010-2013 Ortalama İthalatı (bin \$)	2014-2017 Ortalama İthalatı (bin \$)	4 Yıllık Ortalama Farkları (bin \$)	4 Yıllık Ortalama Değişim Oranı (% \$)
1 Hindistan	14 009	8 204	25 043	8 274	14 983	6 709	81
2 Cezayir	6 071	5 510	5 946	2 735	5 232	2 497	91
3 Hollanda	14 608	13 510	12 806	12 649	14 732	2 083	16
4 Polonya	9 999	10 342	9 176	8 277	10 036	1 759	21
5 İspanya	11 522	10 541	8 742	8 995	10 544	1 550	17
6 Fransa	33 859	32 483	27 712	31 712	33 176	1 464	5
7 İsviçre	7 585	6 981	5 638	6 435	7 556	1 121	17
8 İtalya	8 278	9 518	7 551	7 703	8 665	962	12
9 Brezilya	14 058	12 276	11 960	14 042	14 849	807	6
10 Kanada	10 005	10 795	10 441	10 290	10 790	500	5
11 İngiltere	40 379	39 922	32 533	36 884	37 344	459	1
12 Belçika	5 086	5 432	4 578	5 202	5 343	142	3
13 Avustralya	21 434	14 480	13 613	16 769	16 364	-405	-2
14 Kazakistan	13 629	11 284	10 513	13 983	13 353	-630	-5
15 Amerika	51 259	54 446	50 108	53 764	53 130	-634	-1
16 İsveç	6 767	5 570	4 386	6 418	5 773	-645	-10
17 Yeni Zelanda	6 355	6 024	4 254	6 446	5 730	-715	-11
18 Almanya	31 994	31 132	27 346	35 251	34 348	-903	-3
19 İsrail	6 038	5 709	4 662	6 516	5 489	-1 027	-16
20 Ukrayna	3 394	5 336	5 400	13 233	5 660	-7 572	-57
21 Rusya	12 865	12 280	16 381	50 314	14 958	-35 356	-70

Kaynak: Uluslararası Ticaret Merkezi (ITC)

Tabloda ki veriler değerlendirildiğinde, son 8 yıllık dünya kuru kayısı ithalat hacminde, Hindistan, Cezayir ve Hollanda istikrarlı olarak artış gösteren ülkeler olarak göze çarparken, Ukrayna ve Rusya'da kuru kayısı temininde önemli düşüşler gösteren ülkeler olarak görülmektedir.

4.3. TÜRKİYE’NİN EN FAZLA KURU KAYISI İHRACATI YAPTIĞI ÜLKELER

Şekil 4: Türkiye’nin Kuru Kayısı İhracatı Yaptığı Ülkeler

Kaynak: Uluslararası Ticaret Merkezi (ITC)

Türkiye, dünya ihracatının %75’ini gerçekleştirdiği için Türkiye’nin ihracatı, dünya ithalat tabloları ile uyumludur. Ancak özellikle Hindistan’a ihracatının az olması, bu ülkede orantılı pazar payına sahip olmadığını göstermektedir. Hindistan’ın ithal fiyatı (4 589 \$/ton) Türkiye ihraç fiyatından (2 810 \$/ton) yüksek olması ürün karlılığını artıracaktır.

Benzer şekilde Kazakistan’da da orantılı pazar payına sahip değildir. Ancak Kazakistan kuru kayısı Türkiye’nin ortalama satış fiyatından çok daha düşük fiyattan (623 \$/ton) ithal etmektedir. Bu sebeple Türkiye için pazar olmayacağı değerlendirilmektedir.

Tablo 9: Türkiye'nin en fazla Kuru Kayısı ihraç ettiği ülkeler ve ihracat tutarları (bin \$)

ÜLKELER	2015 İhracatı (bin \$)	2016 İhracatı (bin \$)	2017 İhracatı (bin \$)	2010-2013 Ortalama İhracatı (bin \$)	2014-2017 Ortalama İhracatı (bin \$)	4 Yıllık Ortalama Farkları (bin \$)	4 Yıllık Ortalama Değişim Oranı (% \$)
Dünya	302 689	288 793	266 930	330 536	300 677	- 29 858	-9
1 Amerika	50 964	44 087	43 021	49 935	47 039	-2 896	-6
2 Fransa	28 968	29 035	24 696	28 030	29 737	1 708	6
3 Almanya	21 959	23 964	20 796	31 567	26 448	-5 120	- 16
4 İngiltere	25 154	22 110	16 795	23 400	22 183	-1 218	-5
5 Avustralya	18 991	13 841	14 083	17 775	16 381	-1 395	-8
6 Brezilya	10 893	12 891	11 331	13 769	14 188	419	3
7 Rusya	12 029	10 000	11 877	36 868	12 739	- 24 129	- 65
8 Hollanda	10 379	9 962	8 278	9 958	10 382	424	4
9 İspanya	10 421	9 992	8 439	8 241	9 828	1 586	19
10 Polonya	7 603	9 109	6 977	6 930	7 963	1 033	15
11 İtalya	5 672	7 629	5 456	6 452	6 532	80	1
12 Kanada	5 903	5 016	5 933	6 759	6 169	-590	-9
13 Cezayir	7 729	5 926	6 025	3 650	5 862	2 212	61
14 Mısır	8 270	5 678	2 407	6 684	5 689	-995	- 15
15 İsrail	5 578	5 481	6 627	6 011	5 418	-594	- 10
16 İsviçre	3 988	3 383	2 615	3 534	4 004	470	13
17 Birleşik Arap Emirlikleri	4 714	3 396	3 528	2 333	3 795	1 463	63
18 Yeni Zelanda	2 961	3 528	2 698	3 825	3 451	-375	- 10
19 İsveç	3 962	3 204	1 499	3 082	3 048	- 34	-1
20 Ukrayna	1 794	3 531	3 819	6 864	2 948	-3 917	- 57

Kaynak: Uluslararası Ticaret Merkezi (ITC)

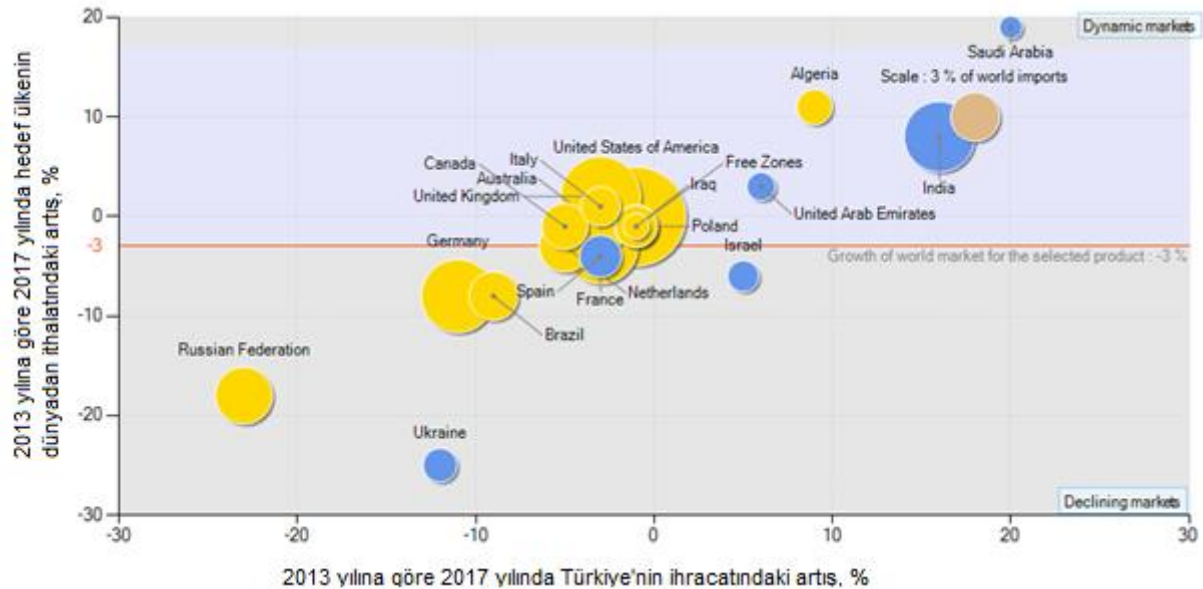
Son 8 yılda, 4'er yıllık periyodlar incelendiğinde, Türkiye'nin, kuru kayısı ihracatında %9'luk bir azalma eğilimi görülmektedir. Türkiye'nin, Almanya'ya yaptığı kuru kayısı ihracatında ki %16'lık kayıp önemli bir rakam olarak karşımıza çıkmaktadır.

Liste de bulunan 17 ülkede, makul karşılanan artışlar ve azalışlar görülmesine rağmen, küçük ölçekli olsa da Cezayir ve Birleşik Arap Emirliklerine yapılan kuru kayısı ihracatında ciddi artış olmuştur.

5- TÜRKİYE’NİN POTANSİYEL PAZAR DURUMU

5.1. NET İTHALATÇI POTANSİYEL ÜLKELER

Şekil 5: Türkiye'nin ihraç ettiği kuru kayısıda ülke taleplerinin incelenmesi

Kaynak: Uluslararası Ticaret Merkezi (ITC)

Yukarıdaki grafik yatay eksenle 2013 – 2017 arası Türkiye’nin yıllık ihracatındaki değişimi göstermektedir. Grafikte yatay eksenle 2013 – 2017 arası Türkiye’nin yıllık ihracatındaki değişimi göstermektedir. Grafikte dikey eksenle ise ülkelerin dünyadan yaptıkları ithalatın aynı dönemdeki değişimi göstermektedir. Grafikte mavi olarak belirtilen ülkelerden; Suudi Arabistan, Hindistan, Birleşik Arap Emirlikleri ve İsrail, Türkiye’nin ihracat artışının hedef ülkedeki toplam ithalat artışından büyük olduğu, yani Türkiye’nin Pazar payının arttığı ülkeler olarak belirtilmiştir.

Sarı ile belirtilen ülkelerden özellikle Rusya ve Almanya da, Türkiye'nin Pazar payı kaybettiği ülkelerdir. Grafikteki dairelerin büyüklüğü toplam ithalat miktarını temsil etmektedir.

Tablo 10: Net İthalatçı Ülkelerde Türkiye'nin Pazar Payı

ÜLKELER	Ülkenin 2014-2017 Ort. İthalatı (bin \$)	Türkiye'den 2014-2017 İthalatı (bin \$)	2017 Ülke İçi Pazarda Türkiye'nin Payı (% \$)	2017 Türkiye'den Net Ürün İthalatı (ton)	Türkiye'nin 2017 Toplam İhracatında Ülkenin payı (% \$)	Türkiye'nin Ortalama Birim Ürün Satış Fiyatı (\$/ton)
1 Amerika	53 130	47 039	88.5	13 892	16	3 097
2 Fransa	33 176	29 737	89.6	7 570	9	3 262
3 Almanya	34 348	26 448	77.0	5 948	8	3 496
4 İngiltere	37 344	22 183	59.4	5 631	6	2 983
5 Avustralya	16 364	16 364	100.0	4 876	5	2 888
6 Brezilya	14 849	14 188	95.5	5	-	3 200
7 Rusya	14 958	12 739	85.2	6 126	4	1 939
8 Hollanda	14 732	10 382	70.5	2 722	3	3 041
9 İspanya	10 544	9 828	93.2	2 523	3	3 345
10 Polonya	10 036	7 963	79.3	2 598	3	2 686
11 İtalya	8 665	6 532	75.4	1 513	2	3 606
12 Kanada	10 790	6 169	57.2	2 085	2	2 846
13 Cezayir	5 232	5 232	100.0	-	-	-
14 Mısır	4 547	4 547	100.0	1 124	1	2 141
15 İsrail	5 489	5 418	98.7	1 634	3	4 056
16 İsviçre	7 556	4 004	53.0	783	1	3 340
17 Birleşik Arap Em.	3 228	3 228	100.0	1 109	1	3 181
18 Yeni Zelanda	5 730	3 451	60.2	548	0	2 016
19 İsveç	5 773	3 048	52.8	413	1	3 630
20 Ukrayna	5 660	2 948	52.1	3 085	1	1 238
21 Suudi Arabistan	1 881	1 881	100.0	892	1	3 232
22 Danimarka	3 979	2 498	62.8	586	1	3 049
23 Yunanistan	2 726	2 390	87.7	779	1	3 118
24 Hindistan	14 983	2 291	15.3	996	1	2 994
25 Litvanya	2 412	2 277	94.4	1 155	1	2 235

Kaynak: Uluslararası Ticaret Merkezi (ITC)

Tablodaki verilerle grafik tekrar incelendiğinde Hindistan hariç diğer tüm önemli ithalatçı ülkelerde Türkiye'nin Pazar payı %50'nin üzerindedir. Bu açıdan Hindistan'da pazar payını yükseltici çalışmalar yapılabilir. İkincil olarak İngiltere, Kanada, İsviçre ve İsveç iyi fiyattan ürün satılabilecek ülkeler olarak göze çarpmaktadırlar. Ukrayna ise Rusya gibi daha uygun fiyattan ürün satılabilecek pazarlardır.

5.2. RAKİP ÜLKELER VE HEDEF PAZARLAR

5.2.1. Özbekistan

Tablo 11: Özbekistan hakkında özet bilgiler

Başkent	Taşkent	Para Birimi	Özbekistan Somu
Ankara'dan uzaklık (km, kuş uçuşu)	3 052	GSYH (Milyon USD, 2017)	48 718 84 / 190
Nüfus (Milyon, 2017)	32.4 43 / 217	Kişi başına GSYH (USD, 2017)	1 504.2 154 / 190
İşsizlik Oranı (ILO Tahmini, 2017)	7.2 75 / 189	Kolay İş Yapabilme	66.3 74 / 190
Yüzölçümü (km2)	447 400 57 / 218	Ekilebilir arazi (hektar) 2015	4 400 000 53 / 207
Tarım arazisi (km2, 2015)	267 700 42 / 211	Ekilebilir arazi (hektar, kişi başına) 2015	0.14 57 / 218
Sulanan Arazi (% tarım arazisi, 2013)	- 62 / 62	Gübre kullanımı (kg, ekilebilir arazi hektar başına) 2015	228 37 / 165
Başlıca Tarım Ürünleri	pamuk, sebze, meyve, tahıl; çiftlik hayvanları		
Başlıca Sanayi Dalları	tekstil, gıda işleme, makine imalatı, metalurji, madencilik, hidrokarbon ekstraksiyonu, kimyasallar		
İhraç Edilen Ürünler	enerji ürünleri, pamuk, altın, mineral gübreler, demir ve demir dışı metaller, tekstil, gıda maddeleri, makineler, otomobiller		
İhracat Yapılan Ülkeler	İsviçre% 38,7, Çin% 15,5, Rusya% 10,7, Türkiye% 8,6, Kazakistan% 7,7, Afganistan% 4,7 (2017)		
İthal Edilen Ürünler	makine ve ekipman, gıda maddeleri, kimyasallar, demir ve demir dışı metaller		
İthalat Yapılan Ülkeler	Çin% 23,7, Rusya% 22,5, Kazakistan% 10,7, Güney Kore% 9,8, Türkiye% 5,8, Almanya% 5,6 (2017)		

Kaynak: Dünya Bankası (WB), Merkezi İstihbarat Ajansı (CIA)

Özbekistan, Dünya Bankası 2017 yılı verilerine göre kişi başı gelirden 190 ülke arasında 154 üncü sırada yer almakta, gelir sınıflandırmasına göre ise Düşük-Orta Gelirli ülkeler arasında yer almaktadır. Sanayi dalları bakımından OECD sınıflandırmasına² göre düşük ve orta-düşük teknolojiye dayalı bir yapısı mevcuttur.

Kayısı üretimi açısından Türkiye'den (%18,5) sonra en önemli üretici ve dünya üretiminin %17'sini karşılayan ülke konumundadır. Ayrıca kayısı üretimini, 2014-2016 döneminde 2010-2013 dönemine göre %33 artırmayı başarmıştır.

Kuru kayısı ticaretinde ise pazar payı %2,5 olmakla birlikte, 2014-2017 döneminde ihracatını %52 oranında artırarak dünyada üçüncü önemli kuru kayısı ihracatçısı olmuştur. Fiyat bakımından ortalama 989 \$/ton ile Türkiye'nin 2.810 \$/ton fiyatının yaklaşık üçte biri fiyatında kuru kayısı ihraç etmektedir. İhracat yaptığı ülkeler incelendiğinde ihracatının %66'sını Kazakistan'a (882 \$/ton) yapmakta, Rusya (1.397 \$/ton) ve Ukrayna'ya (1.050 \$/ton) ihracatını artırmaktadır. Türkiye'nin Rusya (1.939 \$/ton) dışında Özbekistan ile önemli bir ortak pazarı bulunmamaktadır. Türkiye'nin, Rusya'daki pazar payı %85, Özbekistan'ın ise %4 civarındadır. Rusya, kuru kayısı ithalatı için Türkiye'ye uyguladığı gümrük vergisi oranı %3,8 iken, Özbekistan gümrük vergisiz ihracat yapabilmektedir.

² <https://www.oecd.org/sti/ind/48350231.pdf>

5.2.2. Afganistan

Tablo 12: Afganistan hakkında özet bilgiler

Başkent	Kabil	Para Birimi	Afgan Afganisi
Ankara'dan uzaklık (km, kuş uçuşu)	3 250	GSYH (Milyon USD, 2017)	20 815 110 / 190
Nüfus (Milyon, 2017)	35.5 41 / 217	Kişi başına GSYH (USD, 2017)	585.9 178 / 190
İşsizlik Oranı (ILO Tahmini, 2017)	8.8 59 / 189	Kolay İş Yapabilme	36.2 183 / 190
Yüzölçümü (km2)	652 860 41 / 218	Ekilebilir arazi (hektar) 2015	7 765 000 30 / 207
Tarım arazisi (km2, 2015)	379 100 33 / 211	Ekilebilir arazi (hektar, kişi başına) 2015	0.23 41 / 218
Sulanan Arazi (% tarım arazisi, 2013)	5.5 23 / 62	Gübre kullanımı (kg, ekilebilir arazi hektar başına) 2015	12 140 / 165
Başlıca Tarım Ürünleri	afyon, buğday, meyve, fındık, yün, koyun eti, koyun derisi, kuzu derisi, haşhaş		
Başlıca Sanayi Dalları	tuğla, tekstil, sabun, mobilya, ayakkabı, gübre, konfeksiyon, gıda ürünleri, alkolsüz içecekler, maden suyu, çimento küçük ölçekli üretim; handwoven halılar; doğal gaz, kömür, bakır		
İhraç Edilen Ürünler	afyon, meyve ve kuruyemiş, el dokuması halı, yün, pamuk, postu ve derisi, kıymetli ve yarı kıymetli taşlar ve tıbbi bitkiler		
İhracat Yapılan Ülkeler	Hindistan% 56.5, Pakistan% 29,6 (2017)		
İthal Edilen Ürünler	makine ve diğer sermaye malları, gıda, tekstil, petrol ürünleri		
İthalat Yapılan Ülkeler	Çin% 21, İran% 20.5, Pakistan% 11.8, Kazakistan% 11, Özbekistan% 6,8, Malezya% 5,3 (2017)		

Kaynak: Dünya Bankası (WB), Merkezi İstihbarat Ajansı (CIA)

Afganistan, Dünya Bankası 2017 yılı verilerine göre kişi başı gelirden 190 ülke arasında 178 inci sırada yer almakta, gelir sınıflandırmasına göre ise Düşük Gelirli Gelişmekte Olan Ülkeler arasında yer almaktadır. Uzun süren iç savaş sebebi ile de istikrar sorunu devam etmektedir. Sanayi dalları bakımından OECD sınıflandırmasına göre düşük teknolojiye dayalı bir yapısı mevcuttur.

2017 yılı öncesinde olmayan kuru kayısı üretiminde 2017 yılı itibarıyla Türkiye'den (%72) sonra en önemli ihracatçı (%6.6) konumundadır. Ayrıca, 2010-2015 ortalamasına göre 80 bin ton yıllık taze kayısı üretimi vardır.

Kuru kayısı ihracatının değer olarak %85'ini Hindistan'a yapmakta, Hindistan'ı Pakistan (%6.7), Kanada (%2.7) ve Amerika (%2.5) izlemektedir. Hindistan (5.653 \$/ton), Kanada (6.033 \$/ton) ve Amerika (3.743 \$/ton) ile yüksek fiyatla ihracat yaparken, Pakistan (1.254 \$/ton) ile düşük fiyat ile ihracat yapmaktadır.

Hindistan ve Kanada'ya sıfır gümrük vergisi ile ihracat yapabilirken, Pakistan'a ihracatında %4.9, Amerika'ya ihracatında ise %0.3 gümrük vergisine maruz kalmaktadır. Türkiye ise Hindistan %30, Kanada %0, Pakistan %20 ve ABD %4.1 olarak gerçekleşmektedir.

5.2.3. Hindistan

Tablo 13: Hindistan hakkında özet bilgiler

Başkent	Yeni Delhi	Para Birimi	Hindistan Rupisi
Ankara'dan uzaklık (km, kuş uçuşu)	4 218	GSYH (Milyon USD, 2017)	2 597 491 6 / 190
Nüfus (Milyon, 2017)	1 339.2 2 / 217	Kişi başına GSYH (USD, 2017)	1 939.6 143 / 190
İşsizlik Oranı (ILO Tahmini, 2017)	3.5 148 / 189	Kolay İş Yapılabilirlik	60.8 100 / 190
Yüzölçümü (km2)	3 287 259 7 / 218	Ekilebilir arazi (hektar) 2015	156 463 000 1 / 207
Tarım arazisi (km2, 2015)	1 797 210 7 / 211	Ekilebilir arazi (hektar, kişi başına) 2015	0.12 7 / 218
Sulanan Arazi (% tarım arazisi, 2013)	36.8 1 / 62	Gübre kullanımı (kg, ekilebilir arazi hektar başına) 2015	171 51 / 165
Başlıca Tarım Ürünleri	pirinç, buğday, yağlı tohum, pamuk, jüt, çay, şeker kamışı, mercimek, soğan, patates; süt ürünleri, koyun, keçi, kümes hayvanları; balık		
Başlıca Sanayi Dalları	tekstil, kimyasal maddeler, gıda işleme, çelik, nakliye ekipmanları, çimento, madencilik, petrol, makine, yazılım, ilaç		
İhraç Edilen Ürünler	petrol ürünleri, kıymetli taşlar, taşıtlar, makineler, demir ve çelik, kimyasallar, eczacılık ürünleri, hububat ürünleri, giyim eşyası		
İhracat Yapılan Ülkeler	ABD% 15,6, BAE% 10,2, Hong Kong% 4,9, Çin% 4,3 (2017)		
İthal Edilen Ürünler	ham petrol, değerli taşlar, makineler, kimyasallar, gübre, plastik, demir ve çelik		
İthalat Yapılan Ülkeler	Çin% 16.3, ABD 5.5%, BAE 5.2, Suudi Arabistan% 4.8, İsviçre% 4.7 (2017)		

Kaynak: Dünya Bankası (WB), Merkezi İstihbarat Ajansı (CIA)

Hindistan, Dünya Bankası 2017 yılı verilerine göre kişi başı gelirden 190 ülke arasında 143 üncü sırada yer almakta, gelir sınıflandırmasına göre ise Düşük-Orta Gelirli ülkeler arasında yer almaktadır. Sanayi dalları bakımından hızla gelişen yüksek teknolojiye dayalı sanayisi ve yazılım sektörü ile Gelişmekte Olan Sanayi Ülkeleri arasında yer almaktadır. Dünyanın en büyük 6 ncı ekonomisi olması, hızla gelişen orta gelir sınıfı ve dünyanın en kalabalık ikinci ülkesi olması gibi sebepler, Hindistan'ı hem temel ve hem lüks tüketim ürünleri için önemli pazarlardan biri yapmaktadır. Kuru kayısı, Hindistan için lüks ürün sınıfında yer almaktadır.³

Hindistan, kayısı tüketimi açısından önemli bir pazardır. 2014-2017 yıllarında kayısı ithalatı 2010-2013 dönemine göre %81 oranında artış göstermiştir. Bu dönem içinde Afganistan, Hindistan'a ihracatını yıllık ortalama %9 artırmışken, Türkiye yıllık ortalama %6 artırmıştır.

Ülkeye 2017'de ithal edilen kuru kayısının 5.457 tonundan 3.993 tonu (%73) Afganistan tarafından, 1.463 tonu (%26) ise Türkiye tarafından sağlanmıştır. Ancak Afganistan tarafından sağlanan ürünler 5.632 \$/ton fiyat ile ithal edilirken, Türkiye tarafından sağlanan ürünler 1.744 \$/ton fiyatı ile ithal edilmektedir. Hindistan kuru kayısı için Afganistan'a gümrük vergisi uygulamazken Türkiye'ye %30 gümrük vergisi uygulamaktadır.

³ Kuru Kayısı İhracatı - Hindistan Araştırması, Fırat Kalkınma Ajansı, 2013, sf:24.

Mevcut durum itibariyle Hindistan, önümüzdeki dönem içinde Türkiye için önemli Pazar hedefleri arasında yer almalıdır.

5.2.4. Hollanda

Tablo 14: Hollanda hakkında özet bilgiler

Başkent	Amsterdam	Para Birimi	Euro
Ankara'dan uzaklık (km, kuş uçuşu)	2 536	GSYH (Milyon USD, 2017)	826 200 18 / 190
Nüfus (Milyon, 2017)	17.1 66 / 217	Kişi başına GSYH (USD, 2017)	48 223.2 14 / 190
İşsizlik Oranı (ILO Tahmini, 2017)	4.9 118 / 189	Kolay İş Yapabilme	76.0 32 / 190
Yüzölçümü (km2)	41 540 133 / 218	Ekilebilir arazi (hektar) 2015	1 033 000 105 / 207
Tarım arazisi (km2, 2015)	18 370 125 / 211	Ekilebilir arazi (hektar, kişi başına) 2015	0.06 133 / 218
Sulanan Arazi (% tarım arazisi, 2013)	5.5 24 / 62	Gübre kullanımı (kg, ekilebilir arazi hektar başına) 2015	258 32 / 165
Başlıca Tarım Ürünleri	sebzeler, sūs bitkileri, sūt ürünleri, kümes hayvanları ve hayvancılık ürünleri; yayılma malzemeleri		
Başlıca Sanayi Dalları	tarım endüstrisi, metal ve mühendislik ürünleri, elektrikli makine ve ekipmanlar, kimyasallar, petrol, inşaat, mikroelektronik, balıkçılık		
İhraç Edilen Ürünler	makine ve nakliye ekipmanları, kimyasallar, mineral yakıtlar; gıda ve hayvancılık, mamul mallar		
İhracat Yapılan Ülkeler	Almanya% 24,2, Belçika% 10.7, İngiltere% 8,8, Fransa% 8,8, İtalya% 4,2 (2017)		
İthal Edilen Ürünler	makine ve nakliye ekipmanları, kimyasallar, yakıtlar, gıda maddeleri, giyim		
İthalat Yapılan Ülkeler	Çin% 16.4, Almanya% 15,3, Belçika% 8,5, ABD% 6,9, İngiltere% 5.1, Rusya% 4,3 (2017)		

Kaynak: Dünya Bankası (WB), Merkezi İstihbarat Ajansı (CIA)

Hollanda, Dünya Bankası 2017 yılı verilerine göre kişi başı gelirden 190 ülke arasında 14 üncü sırada yer almakta, gelir sınıflandırmasına göre ise Yüksek Gelirli ülkeler arasında yer almaktadır. Sanayi dalları bakımından dünyanın ileri teknolojisine sahip Sanayileşmiş Ülkeler arasında yer almaktadır.

Hollanda'nın, 2014-2017 yıllarında kayısı ithalatı 2010-2013 dönemine göre %16 oranında büyümüştür. Ancak aynı dönemde Türkiye'den yapılan ihracat ortalama %4 artmıştır. Almanya, kuru kayısıda net ithalatçı ülke olmakla birlikte Hollanda'ya Türkiye'den daha uygun fiyatla (3051 \$/ton, Türkiye 3.265 \$/ton) kayısı ihraç etmekte ve kayısı pazarının %14'ünü elinde tutmaktadır.

Hollanda ile ticarete gümrük vergisi uygulanmamaktadır.

Mevcut durum itibariyle Hollanda, pazar payı artırılabilir ülkeler arasında yer almaktadır.

6- SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Türkiye, Dünya kayısı üretiminin %18'ini yapmasına rağmen kuru kayısı ihracatındaki %75'lik payı yıllar içinde değişmemiş, halen rakipsiz konumdadır. Türkiye içinde de kuru kayısı üretimi ağırlıklı olarak Malatya ve çevresinde yetiştirilen kayısı ile gerçekleştirilmektedir.

Özbekistan, kayısı üretiminde en önemli rakip olmanın yanında kuru kayısı üretimini de artırmaya başlamıştır. Kuru kayısı pazarında Afganistan'ın 2017 yılı öncesinde ihracatı olmamasına rağmen 2017 yılındaki ihracatı ile dünyanın en büyük ikinci kuru kayısı ihracatçısı konumuna yükselmiştir. Özbekistan çok ucuz fiyatla kuru kayısı ihracatı yaparken, Afganistan Türkiye'den ortalama 1,5 kat yüksek fiyat ile ihracat yapabilmektedir.

Pazarlar açısından ise özellikle Hindistan'da Türkiye'nin önemli pazar payı elde edebileceği görülmekte; Çin (özellikle Hong Kong), Japonya ve Güney Kore gibi çok az miktarda kuru kayısı ithal eden ve belirli bir gelir seviyesine sahip önemli nüfusun yaşadığı Asya pazarında kuru kayısının tanıtılması ve pazarının oluşturulması çalışmalarının önemli sonuçlar doğurabileceği düşünülmektedir.

Yine Hollanda ve Fransa gibi kuru kayısı ithalatı artan ülkelerde Türkiye'nin pazar payını daha hızlı arttırmasını; Amerika ve İngiltere gibi önemli ithalatçılarda kaybettiği pazar paylarını geri kazanmasını sağlayacak çalışmalar yapılmalıdır.